

פ. חובב, יתד נאמן | 12:51 | ג' באייר תשע"ב:

יחסה של היהדות החרדית ליום העצמאות, כבר הובע בעיתוננו, יתד נאמן, אין ספור פעמים. אמנם הדברים שנכתבים מעת לעת בנושא זה חוזרים על עצמם בווריאציות שונות ללא כל שינוי, אבל מה לעשות: השקפת התורה שהיא נצחית אינה משתנה. מה שהיה אמיתי לפני ששים וארבע שנים, נותר אמיתי לנצח.

האמת לא משתנה. מי שמחפש שינויים בהשקפת העולם לאור ההתרחשויות האחרונות, שינסה בתקשורת 'הממלכתית' או בתקשורת הדתית-לאומית ואולי גם בתקשורת החרדית 'המתקדמת' שאינה כפופה לגדולי התורה שליט"א. לא כאן.

דברי מרנן ורבנן זצוק"ל שנאמרו עוד בראשית ימי המדינה תקפים כפי שהיו בעת אמירתם. השינוי היחיד שכן התרחש מאז הוא, שהיום הדברים כבר אינם בגדר מבט של 'צפייה למרחוק' שרק גדולי ישראל ניחוו בו. אלא הם כבר פשוטים וברורים. כל מי שמביט נכוחה על המצב העגום בו אנו מצויים, אינו יכול שלא להבין את מה שגדולי הדורות ראו כבר אז.

השנה, בשל העובדה שיום העצמאות נופל בתאריך שאינו התאריך המקורי שיועד לו על ידי ממציאיו, מן הראוי לנצל את הזדמנות כדי להיזכר בשו"ת 'הלכתי-לאומי' מאת הרב יעקב אריאל שנכתב בשנה שבה הוחלט לדחות את יום העצמאות מה' ל-ו' באייר.

וכך כתב כבוד הרב: כידוע, לבקשת המשפחות השכולות החליטה השנה ממשלת ישראל לדחות את יום הזיכרון ליום ב', ה' באייר וממילא את יום העצמאות ליום ג' ו' באייר. השינוי הזה מעורר כמה שאלות.

(א) האם הדבר משנה גם את סדרי התפילה?

(ב) האם מותר לקבוע ב-ה' באייר, שהוא יום העצמאות המקורי, עצרות אבל לנופלים, שהרי אחד הדברים העיקריים המייחדים ימים טובים מעין אלו הוא "דלא למספד בהון"?

(ג) אם ד' הועיד את ה' באייר כיום תקומת ישראל, האם בסמכותנו לעוקר מהיום בו ארע הנס ולקובעו ביום אחר בו לא ארע נס?

(ד) האם יש בכלל ערך להלל והודאה ביום אחר?

כבוד הרב לא הניח את הדברים ללא מענה ופסק את 'ההלכה הלאומית' כדלהלן: "מבחינה עקרונית ארבע השאלות הללו אינן אלא אחת שהיא שתיים, והיא: האם יש סמכות לעקור את יום העצמאות מיומו המקורי? ואם כן, האם העקירה היא עקירה גמורה וביום המקורי נוהג הכל כרגיל, או שמא נשאר היום המקורי במקומו, לפחות לגבי אי אמירת תחנון ואיסור הספד?".

כמובן, למרות שהדברים אינם טעונים גניזה, לא נלאה את הקוראים במבחר הראיות שהכותב הנכבד מביא מהלכות תשעה באב שחל בשבת ומהלכות קטן שהגדיל בפורים שחל בשבת וכדו'. מי שרוצה להתענג מהפלפול, מוזמן לעיין בשו"ת המקורי שנכתב ופורסם על ידי כבוד הרב בשעתו.

מה שחשוב זו ההלכה הלאומית כפי שהוכרעה למעשה. וכך פסק הרב: "בעצם, ה' באייר אינו התאריך שבו אמורה הייתה מדינת ישראל לקום. כידוע, הסתיים המנדט הבריטי ב-15 במאי למניינם, דהיינו בליל שבת ו' באייר. וכדי למנוע חילול שבת הוקדמה הכרזת המדינה לערב שבת ה' באייר. נמצא אפוא שהתאריך הפורמאלי בו הייתה המדינה צריכה לקום הוא ו' באייר. ממילא אין כאן עקירת יום העצמאות ממקומו אלא מבחינה מסוימת, אדרבא, זה היה זמנו. השבת היא שגרמה לשינוי בתש"ח והיא הגורמת לקביעתו השתא בזמנו". הפלא ופלא.

"אומנם", מודה כבוד הרב, כי "מתקני התקנה לא חששו בתחילה לחילול שבת, אולם אחרי שנוכחו לדעת שמתקנתם עלולה להיווצר חלילה קלקלה – חזרו בהם. ואם כן יש לומר שאדעתא דהכי לא תקנוה, ולו היו יודעים מראש שתצא חלילה תקלה מתחת ידם, היו מראש מתקנים אחרת. נמצא שהתיקון להקדים או לדחות את יום העצמאות, הוא על דעת התקנה הראשונה המקורית", והכל על מקומו בא בשלום.

במחילה מכבוד הקוראים, התשובה לשאלה הנכבדה טרם הסתיימה. "ואם יטען הטוען", ממשיך כבוד הרב לפלפל בנידון ההלכתי-לאומי, "ששינוי יום העצמאות לא נועד אלא לטקסים ממלכתיים שיש בהם חשש שיחללו בהם את השבת, מה שאין כן הלל והודאה שיש להשאירם בזמנם – אין לטעון כך. שהרי לא ייתכן ש-ה' באייר שנקבע השנה כיום הזיכרון, אלו יקראו את ההלל ואלו יבכו את יקיריהם בבתי הקברות. אין ערוך לחילול ד' הנורא שיצא מכך".

בבקשה עוד קצת סבלנות. הדיון ההלכתי-לאומי טרם תם. "ובאשר לאמירת תחנון ביום הזיכרון השתא ב-ה' באייר", קובע כבוד הרב, "נראה לענ"ד שאי אמירת תחנון ביום שכולו הספדים, בכיות ואזכרות, אינה עולה בקנה אחד עם אוירת היום, ואולי יש בהימנעות זו כדי לפגוע במשפחות השכולות".

אין ספק, הצביון הדתי-לאומי של יום העצמאות די משעשע. ואם יטען הטוען שיש בדברים הללו משום לעג לרש, יש להשיב על דרך שכבר קבע כבוד הרב, כי אדעתא דהכי תקנוה.